

Van kennis naar kunde naar kassa

INNOVATIEAGENDA 2010

voor de regio Zuidoost-Nederland

SAMENVATTING

Binnen de Europese Unie neemt de regio Zuidoost-Nederland¹ een centrale plaats in. Zuidoost-Nederland bevindt zich namelijk op het snijvlak van enkele belangrijke assen. Geografisch ligt het gebied tussen economische zwaartepunten als de Rijnmond (Rotterdam), het Antwerpse havengebied en het Ruhrgebied. Belangrijke verkeersaders verbinden de metropolen Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen via Tilburg, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Heerlen en Maastricht met de rest van Europa.

Zeker zo belangrijk, maar minder zichtbaar, zijn de kennisassen die kris-kras door Zuidoost-Nederland lopen en van deze regio een zeer hoogwaardige kenniseconomie maken, die zich kan meten met andere Europese topregio's. Op het Europese scorebord voor innovatiekracht, dat in opdracht van de Europese Commissie periodiek wordt opgesteld aan de hand van wetenschappelijke en technologische indicatoren, prijkt Zuidoost-Nederland met Zuidoost-Brabant, na Stockholm, Helsinki en München op een vierde plaats. De ambitie is om hogerop te klimmen.

Visie²

In 2010 wil Zuidoost-Nederland een toonaangevende regio in Europa zijn op het gebied van innovatie en ondernemerschap. Daarvoor is meer nodig dan een goed verzorgde fysieke en wetenschappelijke infrastructuur en een centrale ligging. Om aantrekkelijk te zijn voor hoogopgeleide, internationaal georiënteerde professionals is een uitstekend woon- en leefklimaat, met daarbij passende culturele voorzieningen onontbeerlijk. Een derde succesfactor - wellicht de belangrijkste - is de wil om met anderen samen te werken, verrassende nieuwe combinaties te maken en kansen te grijpen. Deze cocktail van succesfactoren moet er voor zorgen dat Zuidoost-Nederland in de toekomst verzekerd blijft van economische groei, werkgelegenheid en inkomen.

Om je op wereldschaal te kunnen onderscheiden moet je als regio specialiseren.

Drie specialisaties springen er wat dat betreft in Zuidoost-Nederland uit:

- high tech systemen, apparaten en materialen
- medische technologie en life sciences
- food en nutrition³

Drie kennisassen

Bedrijven die gespecialiseerd zijn in high tech systemen, apparaten en materialen bevinden zich in het kerngebied Zuidoost-Brabant en Limburg, doorlopend naar Leuven in België. Ondernemingen en instellingen die zich richten op medische technologie en life sciences zijn te vinden op de lijn Nijmegen - Oss / 's-Hertogenbosch - Eindhoven - Zuid-Limburg - Aken/Luik. De food/nutrition-as ten slotte loopt van Wageningen, via 's-Hertogenbosch naar Helmond en Venlo. Opvallend is dat de assen doorlopen naar Leuven, Aken en Luik. Kennis kent geen grenzen. Om de visie te realiseren is verdere intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking nodig in de Europese kennisdriehoek Eindhoven-Leuven-Aken.

¹ Het gebied waarin onder meer de steden Tilburg, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Helmond, Oss, Venlo, Heerlen, Sittard-Geleen en Maastricht liggen.

² Onder de visie wordt hier verstaan: een toekomstbeeld dat richtinggevend is voor het doen en laten van mensen en bedrijven in de regio zuidoost Nederland.

³ Veel sectoren worden aangeduid in het Engels omdat ze zo internationaal georiënteerd zijn, dat er geen Nederlandse vertaling voor is.

Verrassende nieuwe combinaties

Voor het realiseren van de ambitie kiest de Regiegroep⁴, onder wiens verantwoordelijkheid deze innovatieagenda tot stand kwam, voor het gericht investeren in de innovatiekracht van Zuidoost-Nederland. De Regiegroep wil dat op twee manieren doen:

1. door in te zetten op technologieën waarin de regio uitblinkt ten opzichte van andere regio's
2. door open netwerken en ondernemerschap aan te moedigen

Innovatie is een modewoord, dat net als 'kenniseconomie' alleen zinvol is als er daadwerkelijk inhoud aan wordt gegeven. We definiëren het hier als: het maken van verrassende nieuwe combinaties. Het kan daarbij gaan om combinaties van bedrijven in totaal verschillende sectoren die proberen met behulp van uiteenlopende technologieën nieuwe producten of diensten te ontwikkelen voor nieuwe of bestaande markten. Het kan ook betrekking hebben op combinaties van verschillende wetenschappelijke inzichten waaruit iets nieuws voorkomt.

Kennis, kunde, kassa

De Regiegroep wil de huidige sterktes van Zuidoost-Nederland verder versterken en investeren in sectoren die voor de toekomst veel perspectief bieden. Het gaat daarbij om kennisontwikkeling, kennistoepassing en vercommercialisering, of populair gezegd: kennis, kunde, kassa! Dit wordt ondersteund door *enabling technologies* zoals ICT, creatieve industrie/design en *value added services* plus logistiek. Deze technologieën hebben met elkaar gemeen dat ze de randvoorwaarden vervullen voor het succes van andere sectoren, zoals de eerder genoemde specialisaties.

Het resultaat telt

Deze notitie bevat een agenda om van Zuidoost-Nederland een Europese topregio te maken op het punt van technologie, kennis, toepassing van kennis en technologie, alsmede het op de markt brengen daarvan. De agenda schetst de voorwaarden. Wat telt is echter het resultaat. Dat zal moeten worden verwezenlijkt door de betrokken bedrijven zelf en door de daaraan gelieerde onderwijs- en onderzoeksinstellingen. De Regiegroep heeft in dit proces de bescheiden, maar belangrijke rol van aanjager, katalysator en verbinder.

⁴ De Regiegroep bestaat uit vertegenwoordigers van de provincies Limburg en Noord-Brabant, de regio Eindhoven, de Universiteiten van Eindhoven en Maastricht en het bedrijfsleven en is in het leven geroepen om zuidoost Nederland op de kaart te zetten als een topregio op het punt van technologie.

INHOUDSOPGAVE

0. Verantwoording

1. Onze gemeenschappelijke visie
2. Onze ambitie
3. Doelstelling
4. Gericht investeren in de innovatiepositie van Zuidoost-Nederland
5. Kiezen voor excellente product-markt-technologie clusters
6. Organiseren van randvoorwaarden voor excellentie
7. Rol en positie van de Regiegroep

Bijlagen

- Leden van de Regiegroep TTR-ZON
- Leden van de voorbereidingsgroep

0. VERANTWOORDING

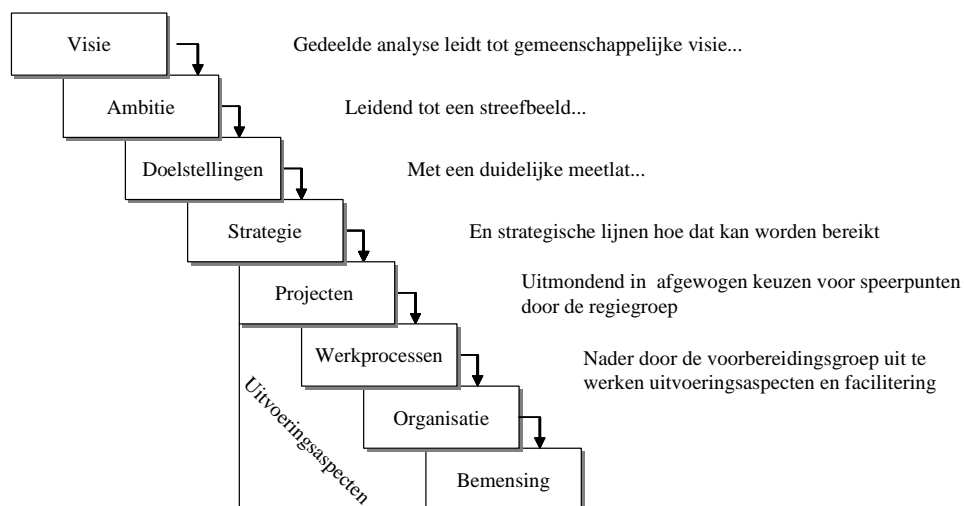
Zuidoost-Nederland heeft een lange industriële traditie. Philips, Océ, ASML en DSM hebben er hun thuisbasis. Nedcar maakt er auto's en DAF Trucks vrachtwagens. Sappi (het vroegere KNP) produceert er papier. Het aantal biermerken is amper te tellen. Akzo Nobel heeft een paar vestigingen in Oss. En even herbergde Brabant de enige Nederlandse computerfabrikant, Tulip. Met laatstgenoemde onderneming hebben we meteen het belangrijkste probleem te pakken. Voor assemblage en simpele arbeid is Nederland te duur. Zuidoost-Nederland moet het hebben van productie met een hoge toegevoegde waarde. Dat wil zeggen van producten waar veel kennis in zit en relatief weinig handenarbeid bij komt kijken. Arbeidsintensieve productie wordt op grote schaal verplaatst naar Polen, Tsjechië en andere landen met een industriële traditie waar de productiefactor arbeid veel goedkoper is dan hier.

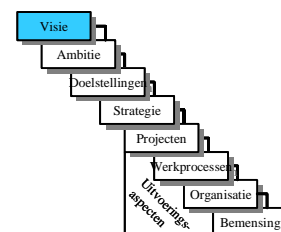
Deze ontwikkeling is niet zonder gevaar. Naarmate meer werk en inkomen uit Nederland verdwijnt wordt de basis voor de nationale welvaart en welzijn kleiner. Daardoor wordt het ook moeilijker om de kosten van de sociale zekerheid, onderwijs en zorg op te brengen. Er is maar één uitweg. De toegevoegde waarde moet verder omhoog. Het ministerie van Economische Zaken is mede daarom overgestapt op de strategie, om die regio's te ondersteunen en te versterken die in economisch opzicht de grootste toegevoegde waarde hebben voor Nederland. Deze strategie wordt onderbouwd in de nota 'Pieken in de Delta'. Het betreft hier vier gebieden:

- de driehoek Twente, Wageningen, Nijmegen
- Zuidoost-Nederland
- de zuidvleugel van de Randstad, met de steden Rotterdam, Den Haag en Leiden
- de noordvleugel van de Randstad, met Amsterdam en Utrecht

Voor het bepalen van de strategie heeft Zuidoost-Nederland de eerder genoemde Regiegroep in het leven geroepen. In deze Regiegroep voor de Toptechnologie Regio Zuidoost-Nederland (TTR-ZON), zoals hij officieel heet, hebben vertegenwoordigers zitting van bedrijfsleven, onderwijs- plus kennisinstellingen en overheden. Behalve het ministerie van Economische Zaken, dat het technisch voorzitterschap voor haar rekening neemt, zijn dat de provincies Limburg en Noord-Brabant, de regio Eindhoven, de universiteiten van Eindhoven en Maastricht, alsmede directieleden van enkele multinationale ondernemingen en vertegenwoordigers van andere bedrijven in de regio. De vertegenwoordigers zijn met naam en toenaam terug te vinden in de bijlagen.

Een van de belangrijkste opdrachten van de Regiegroep is het formuleren van een beleidsmatig onderbouwde innovatieagenda voor de Toptechnologie Regio Zuidoost-Nederland. Bij het opstellen van deze innovatieagenda is eerst gezocht naar een gedeelde gemeenschappelijke visie om vervolgens toe te werken naar een ambitie en een strategisch kader. Onderstaande 'trap' geeft het verloop van het proces weer. Dit verloop bepaalt ook de structuur van deze innovatieagenda.

1. VISIE

Zuidoost-Nederland heeft een aantal sterke punten op het gebied van kennis en innovatie, die deze regio internationaal onderscheiden van andere vergelijkbare regio's. Maar er zijn ook punten van zorg met het oog op de toekomst.

Sterke punten +	Wat nog nodig is ?
<ul style="list-style-type: none"> - Sterke bedrijfs- en kennisbasis - Kenniscompetentie op 3 assen <ol style="list-style-type: none"> 1. Concentratie kennisindustrie op het gebied van high tech systemen, apparaten en materialen 2. Sterke potentie en uitgangspositie in medische technologie en life sciences 3. Zwaartepunt kennistoepassing binnen food/nutrition - Internationale aantrekkingskracht door minimaal 2 campussen - Mentaliteit van samenwerking - Gunstige ligging op het knooppunt van economische ontwikkelingsassen 	<ul style="list-style-type: none"> - Complete waardeketens binnen een evenwichtig portfolio van product-markt-technologie clusters realiseren - Beter omzetten van kennis in kassa door en bij het MKB - Knelpunten op de arbeidsmarkt voor kenniswerkers wegwerken - Versterking en uitbreiding van de publieke kennisinfrastructuur - Verbindingen en aansluiting op internationale netwerken verbeteren - Infrastructurele knelpunten wegwerken

In de volgende paragrafen wordt nader op deze punten ingegaan.

1. Zuidoost-Nederland heeft een sterke bedrijfs- en kennisbasis

De regio Zuidoost-Nederland heeft een sterke industriële basis. Een andere kracht is de goed ontwikkelde logistiek en de aanwezigheid van veel creativiteit. Deze factoren versterken elkaar, hetgeen Zuidoost-Nederland een goede uitgangspositie geeft om zich als Europese toptechnologie regio verder te ontwikkelen. De rijksoverheid erkent Zuidoost-Nederland (met name het gebied rondom Eindhoven) als *brainport*.

Box 1a Toptechnologie kenmerken Zuidoost-Nederland⁵

- Zuidoost-Nederland is koploper in Nederland voor wat betreft private R&D: 45% van de private R&D vindt plaats in deze regio.
- Vier van de 'big 7' R&D bedrijven (Philips, ASML, DSM, Océ) vinden er hun thuisbasis. Deze bedrijven zijn als multinationals sterk op de wereldmarkt en zijn voor wat betreft hun historie en ontwikkeling geworteld in de regio. R&D van een vijfde bedrijf uit de 'big 7' (AKZO Nobel) heeft ook voor een deel plaats in Zuidoost-Nederland.
- Op het European Scoreboard - een graadmeter voor de innovatiekracht - staat de regio Zuidoost-Brabant na het gebied rond Stockholm, Helsinki en München op een vierde plaats.

⁵ Bron: Programmabureau Horizon.

2. Technologische kerncompetenties kunnen worden afgeleid uit drie 'kennisassen'

Door Zuidoost-Nederland lopen enkele belangrijke economische ontwikkelingsassen die voor de regio een bindend element vormen en de link leggen naar andere kenniscentra in Nederland en over de grens naar Duitsland en België:

- Een concentratie van zeer hoogwaardige kennisindustrie op het gebied van high tech systemen, apparaten en materialen in het kerngebied Zuidoost-Brabant en Limburg, doorlopend naar Leuven.
- De medische technologie en life sciences as loopt van de regio rond Nijmegen, via Oss, 's-Hertogenbosch en Eindhoven door naar zuid Limburg en Aken/Luik.
- De Food/nutrition as loopt van Wageningen, via 's-Hertogenbosch, naar Helmond en Venlo.

De assen kruisen in het gebied rond Eindhoven. Deze regio speelt dan ook een belangrijke rol in het opwaarderen van Zuidoost-Nederland tot Europese toptechnologie regio.

Top technologieën komen alleen tot hun recht als ze goed zijn ingebed in een kennisinfrastructuur die ook ondersteunende technologieën bevat, die bevorderend zijn voor de industriële ontwikkeling, de toepassing van kennis en de vercommercialisering daarvan. Deze zogenoemde *enabling technologies* zijn dikwijls zelf bronnen van vernieuwing. De regio Zuidoost-Nederland is relatief sterk vertegenwoordigd in value added services, ICT en creatieve bedrijvigheid (met name design).

Interessante nieuwe technologische speerpunten kunnen ontstaan wanneer disciplines uit verschillende kennisassen worden gecombineerd, zoals life sciences en food (nutraceuticals en tracers) of food en high tech systemen (foodprocessing). Sterk ontwikkelde enabling technologies kunnen aanleiding geven tot deze nieuwe verbindingen of voegen daar extra waarde aan toe.

2A. Zeer hoogwaardige kennisindustrie: high tech systemen, apparaten en materialen

In het kerngebied Zuidoost-Brabant (Brainport Eindhoven) en Limburg, doorlopend naar Leuven, bevindt zich een hoogwaardige kennisindustrie. Deze is in hoofdzaak gebaseerd op een omvangrijk high tech industrieel complex, met een aantal toonaangevende *original equipment manufacturers* van wereldfaam. Hoogwaardige bedrijvigheid in de sector chemie is geconcentreerd in zuidelijk Limburg (DSM).

In twee belangrijke studies⁶ is het toekomstperspectief voor de maakindustrie in Zuid-Nederland geanalyseerd. In Zuid-Nederland bevindt zich:

- 22 % van alle banen in Nederland;
- 32 % van alle industriebanen in Nederland;
- 40 % van alle banen in de maakindustrie in Nederland;
- 40% van de bruto toegevoegde waarde van de Nederlandse maakindustrie.

De studies hebben de belangrijkste business en competentie clusters inzichtelijk gemaakt (zie box 1b).

⁶ The Boston Consulting Group, De toekomst van de maakindustrie in Zuid-Nederland, 27 maart 2002; Berenschot, Strategie maakindustrie Zuid-Nederland. Toekomstperspectief in kaart gebracht, 26 november 2003

Factoren die van Zuidoost-Nederland een hoogwaardige kenniseconomie maken zijn verder:

- de ontwikkeling van kennis door o.a. de TU/e, diverse topinstituten, Fontys Hogescholen en grotere bedrijven met een eigen R&D afdeling
- het maken van de vertaalslag richting toepassing door TNO (industrie en *automotive*) en de vele engineeringbureaus
- de implementatie ervan door een zeer groot aantal high techbedrijven die de competitie op wereldniveau aankunnen

Box 1b Business en competenceclusters maakindustrie	
Business clusters	Competence clusters
- Automotive (Trucks, Cars, Systems, Busses, Suppliers)	- Precisie, micro-nano
- Systems (Medical, Semicon, document, Logistics, Industrial, Food processing)	- Bewerkingen, materiaaldeskundigheid, structures
- Optronics (Semiconductors, Lighting, Displays etc.)	- ICT Embedded systems
	- Integratie

2B. Sterke potentie en uitgangspositie in medische technologie en life sciences

In de sectoren medische technologie en life sciences zijn enkele multinationals en universiteiten (Eindhoven en Maastricht) actief. Er wordt gezocht naar combinaties van in de regio aanwezige kennis en toepassingen. Dat blijkt onder meer uit de acties en programma's van de provincies Limburg en Noord-Brabant.

In deze regio ligt de nadruk sterk op de medische en farmaceutische maakindustrie. Niet de academische centra en hun spinn-offs zijn beeldbepalend voor deze regio, maar de industriële bedrijvigheid, die overigens wel degelijk is gekoppeld aan hoogwaardig innovatief onderzoek (15.000 R&D-banen in Zuid-Nederland en Vlaanderen). Volgens cijfers van het CBS, de OESO en de Innovatie-barometer heeft de regio een meer dan gemiddelde focus op (private) R&D. In Nederland wordt € 8 mld. uitgegeven aan R&D in Human Health, waarvan € 2,5 mld in de regio Zuidoost-Nederland.⁷ Deze bedragen maken, samen met de R&D cijfers in de maakindustrie, duidelijk dat Nederland - en Zuidoost-Nederland in het bijzonder - een substantieel bijdrage levert aan de Lissabon-doelstelling. Deze houdt in dat Europa zich voorneemt om vóór 2010 de meest dynamische en concurrerende kenniseconomie ter wereld te worden, met een duurzame economische groei, meer en betere banen en met een hechtere sociale samenhang.

Ontwikkelkansen liggen er met name op het snijvlak van medische technologie en farmacie. Juist de regio Zuidoost-Nederland/Vlaanderen heeft wat dit betreft een goede uitgangspositie.

Trends waarop Zuidoost-Nederland met name kan inspelen zijn:

- De snelle toename van kennis en toepassingsmogelijkheden op moleculair niveau. Te denken valt aan gepersonaliseerde medicijnontwikkeling in de 'farmacogenetica' en bij de biomarker moleculen. Deze ontwikkelingen vergen een multi-diciplinaire aanpak, waarbij ook ICT (beeld- en dataverwerking) een belangrijke rol speelt.
- Miniaturisering, bijvoorbeeld in de moleculaire diagnostiek.
- Gebruik van nieuwe materialen in het menselijk lichaam.

Deze trends, in combinatie met maatschappelijke trends als de vergrijzing, vragen om oplossingen die liggen op het kruispunt van de farmaceutische wereld, de medische technologie en de ICT. Om een paar voorbeelden te noemen van mogelijke praktische toepassingen door bedrijven in de regio:

⁷ onderzoek Human Health, NV BOM, april 2005.

- Imaging van biomarkers. Partners kunnen zijn: ontwikkelaars van imaging technologie, ontwikkelaars van biomarkers, en contract/clinical research organisaties.
- Integratie van diagnostiek met therapie. Partners kunnen zijn: de farmaceutische industrie en ontwikkelaars van innovatieve diagnostica, alsmede bijvoorbeeld zorgverzekeraars.
- Gepersonaliseerde medicijnen. Mogelijke partners: ontwikkelaars van moleculaire diagnostiek, de farmaceutische industrie en ook hier de zorgverzekeraars.
- Informatietechnologie ten behoeve van pharmacogenomics. Dit zou interessant moeten zijn voor in life sciences gespecialiseerde ICT bedrijven en voor de farmaceutische industrie.

De rode draad wordt hier gevormd door de toepassingsmogelijkheden op moleculair niveau. De toptechnologie regio Zuidoost-Nederland en de internationale kennisdriehoek Eindhoven-Leuven-Aken zijn met hun kennisbasis en bedrijvigheid op dit vlak uitstekend geëquipeerd om een vooraanstaande rol te spelen in de wereld.

2C. Zwaartepunt in kennistoepassing en bedrijvigheid binnen food/nutrition

Voedselproductie en voedselverwerking zijn belangrijke economische pijlers in Zuidoost-Nederland. De regio is wat dit betreft in omvang de derde exporterende regio van Nederland.⁸ In deze regio zijn veel grote (Nutreco, DMV-Campina, etc) en kleine bedrijven (680 MKB-bedrijven)⁹ in de voedings- en genotmiddelenindustrie gevestigd.

Zuidoost-Nederland heeft op het punt van kennistoepassing een zwaartepunt liggen in de combinatie food/nutrition en technologie. Het zwaartepunt voor wat betreft kennis en fundamenteel onderzoek op het gebied van food ligt onmiskenbaar bij Wageningen UR/Food Valley. Verbinding met dit kenniscomplex is nodig om de kansen voor toepassing en vercommercialisering van kennis in Zuidoost-Nederland optimaal te kunnen benutten. Met Wageningen UR wordt momenteel in het kader van het ProcessIt-programma overlegd over de mogelijkheid van samenwerking.

In de regio is een aantal kennisaanbieders gevestigd. Belangrijke kennisbronnen en schakels naar Food Valley zijn: de HAS in Den Bosch, de ontwikkeling van de Groene Campus rond Helmond en Greenport Venlo en het Innovatiecentrum Gezonde Voeding i.o.. De Universiteit van Maastricht is een belangrijke kennisproducent met betrekking tot voeding en gezondheid. De Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) en bedrijven in de regio Eindhoven leveren kennis over een aantal disciplines die van groot belang zijn voor de voedselproducerende en verwerkende industrie. Deze waardeketen is echter nog niet geheel op het MKB afgestemd. Zowel in de regio Uden/Veghel/Boxmeer, de (food/nutrition regio) Helmond, als in de regio Horst/Venlo - waar men zich o.m. gaat richten op productinnovaties van voedingsingredienten voor medische toepassingen - groeien samenwerkingsverbanden die de innovatiekracht van de regio versterken.

3. Internationale aantrekkingskracht met sterke kennisconcentraties in minimaal 2 campussen

Top research en aanverwante kennisintensieve activiteiten van internationaal topniveau vinden steeds meer plaats op die plekken waar de dichtheid van kennis en de intensiteit van de kennisuitwisseling extreem hoog is. De regio Zuidoost-Nederland beschikt over een aantal van die plekken, zoals de High Tech Campus Eindhoven en de Research & Business Campus Geleen. Deze plekken zijn te beschouwen als magneten. Ze hebben aantrekkingskracht op personen, bedrijven en onderzoeksactiviteiten. Vanwege de mondiale concurrentie in kennis(toepassing) zal continu in deze zwaartepunten geïnvesteerd moeten worden. Een zoektocht naar complementariteit en

⁸ Bron: Innovatieplatform

⁹ Bron: Syntens

combinatiemogelijkheden binnen de kennisdriehoek Eindhoven-Aken-Leuven kan de internationale trekkracht verder versterken.

4. Mentaliteit van samenwerking als historische kracht

Zuidoost-Nederland wordt geroemd om zijn organiserend vermogen. Talrijke voorbeelden van samenwerkingsverbanden dienen als bewijsmateriaal. Denk aan de clustervorming van bedrijven in de maakindustrie via het Stimulus en het Make It programma, samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in het programma Horizon, alliantievorming van stedelijke netwerken Brabantstad-Venlo en de Tripool Zuid-Limburg¹⁰.

5. Knellende arbeidsmarkt en gunstiger vestigingsfactoren nodig voor kenniswerkers

Punten van zorg zijn de beschikbaarheid van goed personeel (in het bijzonder technisch geschoolden) en het woon-, leef- en werkklimaat. Voor toponderzoekers, kenniswerkers en creatievelingen zal de arbeidsmarkt internationaal blijven. Vestigingsfactoren als een goed woon-, leef- en werkklimaat worden daardoor steeds belangrijker. Er zal geïnvesteerd moeten worden in de kwaliteit van het stedelijk en landelijk gebied, in sociaal-culturele voorzieningen en stedelijke allure wil Zuidoost-Nederland zich kunnen meten met andere plekken in de wereld waar kenniswerkers en kennisintensieve bedrijven voor kunnen kiezen.

6. Versterking publieke kennisinfrastructuur noodzaak

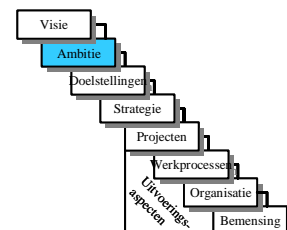
In Zuidoost-Nederland is een groot aantal publieke kennisinstellingen (o.a. universiteiten, TNO) aanwezig en worden veel activiteiten uitgevoerd op het gebied van kennisontwikkeling en kennisverspreiding. Mede daardoor wordt de regio in Nederland erkend als brainport, wat nog eens versterkt wordt door het omvangrijke aandeel dat private R&D binnen het totaal aan kennisontwikkeling inneemt. De TU/e neemt op de Europese ranking van universiteiten een goede positie in en op een aantal onderzoeksgebieden kan de regio zich nu al meten met de internationale top. Er zijn echter meer inspanningen nodig om als kennisintensieve regio in totaliteit toonaangevend te zijn. Met name de publieke investeringen in kennis blijven relatief achter. Uit onderzoek blijkt dat een verdubbeling van de publieke R&D noodzakelijk is om de potentie van de publieke kennisinfrastructuur zo te benutten dat het van Zuidoost-Nederland een innovatieve topregio maakt. De publieke kennisinstellingen in de regio staan goed voorgesorteerd en werken er hard aan. Zo vindt er krachtenbundeling en afstemming van onderzoeks- en onderwijsportfolio's plaats via de federatie van technische universiteiten.

7. Gunstige ligging en netwerkstructuur, maar slechte internationale verbindingen

De ruimtelijke structuur van Zuidoost-Nederland wordt gekenmerkt door gespreide aanwezigheid van stedelijke kernen en een aantrekkelijk omringend landelijk gebied. De steden in dit gebied zijn middelgroot naar Nederlandse maatstaven, maar missen de nodige schaalgrootte om in Europees verband mee te tellen. Als we louter kijken naar Zuidoost-Nederland als kennisregio, dan luidt de conclusie juist dat de kracht van het gebied ligt in de overzichtelijkheid en diversiteit van de steden, die een aantrekkelijk voorzieningenniveau weten te handhaven, toegang bieden tot een groen buitengebied en die dank zij een netwerk van snelwegen en railverbindingen gemakkelijk bereikbaar zijn. Een probleem vormen de files, die de doorstroming belemmeren. Op maximaal 2

¹⁰ Het stedelijk netwerk Brabantstad wordt gevormd door Eindhoven, Tilburg, Breda, 's-Hertogenbosch en Helmond; Tripool Zuid-Limburg omvat de steden Maastricht, Sittard-Geleen en Heerlen.

uur reistijd liggen de groter bevolkingsconcentraties van de Randstad, het Ruhrgebied en Brussel. De aansluiting met het Belgische en Duitse snelweg- en railnetwerk kan nog flink worden verbeterd. De ontwikkeling van de regionale kenniseconomie stelt eisen aan de mobiliteit en de ruimtelijke ontwikkeling.

2. AMBITIE

De Technologische Topregio Zuidoost-Nederland wil in 2010 een toonaangevende regio in Europa zijn op het punt van innovatie en ondernemerschap in een woon- en leefomgeving die uitnodigend is voor onderzoekers en kenniswerkers. De belangrijkste kracht vormt de op innovatie en samenwerken gerichte mentaliteit. Deze kracht zal optimaal moeten worden benut. De ambitie van Zuidoost-Nederland sluit daarmee naadloos aan op de 14 karakteristieken die door het Ministerie van Economische Zaken gedefinieerd zijn voor een toptechnologie regio (zie box 2).

Waar Zuidoost-Nederland zich nu al positief onderscheidt ten opzichte van andere kennisregio's is de kwaliteit van de grensoverschrijdende samenwerking. De gunstige geografische ligging alleen is hier niet voldoende. Er zal concreet inhoud aan moeten worden gegeven in de vorm van daadwerkelijke samenwerking met Leuven en Aken, zonder dat dit ten koste gaat van de samenwerking met andere partners.

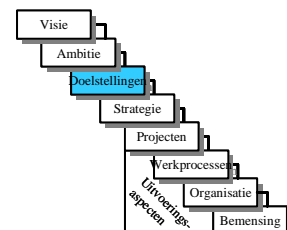
Zuidoost-Nederland wil bekend staan als de regio die staat voor 'open innovatie', in die zin dat zowel de input als de output open staan voor alle mogelijke geïnteresseerden. Zuidoost-Nederland wil de eigen kracht verbinden met die van anderen en daardoor bijdragen aan de versterking van de economische positie van Nederland als geheel.

Box 2 Karakteristieken voor een toptechnologie regio

1. Focus en massa op technologische kerncompetenties
2. Bovengemiddeld aantal kennisproducerende bedrijven
3. Excellentie publieke kennisinfrastructuur
4. Structurele samenwerking tussen bedrijfsleven en kennisinfrastructuur
5. Afdekking van de innovatieketen
6. Bovengemiddeld aantal technostarters
7. Snel en eenvoudig toegang van MKB tot innovatieve kennis
8. Eigen identiteit en imago aanwezig
9. Actoren in regio hebben zich gezamenlijk georganiseerd
10. Voldoende aanbod van kenniswerkers
11. Goede ontsluiting (nationaal/internationaal) van woon- en werklocaties
12. Voldoende bedrijventerreinen voor kennisintensieve bedrijven
13. Aantrekkelijk leefklimaat
14. Afstemming van publieke en private geldstromen

Zuidoost-Nederland staat voor de uitdaging om haar sterke punten verder te ontwikkelen en aanwezige kennis en disciplines zo te combineren dat het leidt tot vernieuwing en opbrengsten die ten goede komen aan de welvaart en het welzijn. Het traject van kennis naar kunde naar kassa moet in Zuidoost-Nederland zo vormgegeven worden dat het leidt tot onderscheidend vermogen ten opzichte van andere regio's. Dat vraagt om een doelstelling en een strategie, die richtinggevend zijn voor het maken van keuzes en die tevens voldoende ruimte bieden om in de toekomst onderdelen toe te voegen overeenkomstig de dan bestaande inzichten.

Investeren in de positie van de regio heeft alleen zin als die regio daarmee op alle onderscheiden karakteristieken de internationale concurrentie aan kan. Dit kan alleen als publieke en private partijen in de regio en op nationaal niveau hun economische en technologische krachten bundelen en zich bovendien sterk maken voor betere bereikbaarheid en een hoge kwaliteit van de leefomgeving. Concreet betekent de ambitie voor 2010 dat Zuidoost-Nederland dan een toppositie inneemt op het European Scoreboard van de Europese Unie. Deze ambitie is alleen te realiseren door intensivering van de internationale samenwerking, zoals bijvoorbeeld in de toptechnologiedriehoek Eindhoven-Leuven-Aken.

3. DOELSTELLING

Met de Innovatieagenda streeft de Regiegroep de volgende doelen na:

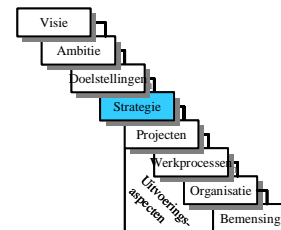
- bundeling van krachten om Zuidoost-Nederland tot een (meer) ideale omgeving voor innovatie te laten uitgroeien
- versterking van de positie als Europese kennisregio door het ontwikkelen van kennis op wereldniveau
- voorop blijven lopen in het toepasbaar maken van kennis
- sterker worden in het benutten van deze kennis in nieuwe producten en diensten
- vertaling van dit alles in duurzame omzet- en werkgelegenheidsontwikkeling van bedrijven, welvaartsgroei en welzijn

Zuidoost-Nederland zal de kwalificatie van toptechnologie regio ook in de toekomst moeten ontlenen aan de kennisintensiteit van industrie en bedrijvigheid. *Het traject van kennis naar kunde naar kassa zal zo vormgegeven moeten worden dat het leidt tot een topositie in de Europese Unie op het punt van innovatie en ondernemerschap.*

De topositie als technologie regio is voor Zuidoost-Nederland niet het eindpunt van een ontwikkeling maar de opmaat tot verbreding over de grens. Gedoeld wordt hier vooral op de Europese toptechnologie driehoek Eindhoven-Leuven-Aken. Deze grensoverschrijdende kennisdriehoek is uniek in Europa. Met internationale partners wordt samengewerkt om deze driehoek meer inhoud te geven.

Box 3 Meetlat voor succes

Toppositie van Zuidoost-Nederland op het European Scoreboard

4. STRATEGIE

Voor het realiseren van de ambitie wordt een tweeledige strategie gevolgd. De 14 karakteristieken uit de visie voor een toptechnologie regio (zie box 3) krijgen hierbij een belangrijke plaats toebedeeld.

Leidend is het plan om gericht te investeren in de innovatiepositie van Zuidoost-Nederland. En wel op twee manieren:

- door in te zetten op een evenwichtige portefeuille van product-markt-technologie clusters waarin de regio ten opzichte van andere regio's excelleert
- door open netwerken en ondernemerschap aan te moedigen

Als noodzakelijke randvoorwaarden worden genoemd:

- het invullen van voorzieningen
- het organiseren van bovenregionale samenwerking

Onderstaande figuur vat het strategisch kader samen.

In hoofdstuk 4 en 5 wordt aandacht besteed aan de strategie om gericht te investeren in de innovatiepositie van Zuidoost-Nederland. In hoofdstuk 6 komt de invulling van voorzieningen en de bovenregionale samenwerking aan bod.

Box 4 Strategisch kader		KARAKTERISTIEKEN TOPTECHNOLOGIE REGIO
Gericht investeren in de innovatiepositie	Evenwichtig portfolio van excellente product-markt-technologie clusters	Kennispositie en -benutting <ul style="list-style-type: none"> •Focus en massa op technologische kerncompetenties •Bovengemiddeld aantal kennisproducerende bedrijven •Excellentie publieke kennisinfrastructuur •Structurele samenwerking bedrijfsleven-kennisinfrastructuur •Afdekking van de innovatieketen
	Innovatiekracht scheppen door open netwerken en ondernemerschap	Basis vernieuwend bedrijfsleven <ul style="list-style-type: none"> •Bovengemiddeld aantal technostarters •Snel en eenvoudig toegang MKB tot innovatieve kennis
Organiseren van randvoorwaarden voor excellentie	Realiseren van basisvoorzieningen en -aansluiting op (internationale) netwerken van belang voor toptechnologie positie	Basisvoorzieningen en -aansluitingen <ul style="list-style-type: none"> •Voldoende aanbod van kenniswerkers •Goede ontsluiting woon/werklocaties (ook internationaal) •Voldoende bedrijventerreinen kennisintensieve bedrijven •Aantrekkelijk leefklimaat
	Krachtenbundeling ten behoeve van beïnvloedingsprocessen	Bovenregionale samenwerking <ul style="list-style-type: none"> •Eigen identiteit en imago aanwezig •Actoren in regio hebben zich gezamenlijk georganiseerd •Afstemming van publieke en private geldstromen

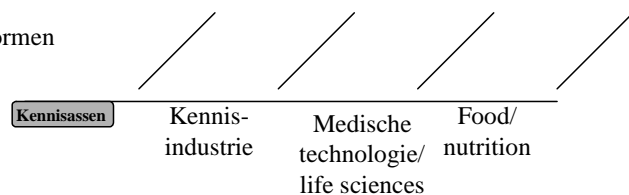
De innovatieagenda heeft vooral betrekking op het investeren in de innovatiepositie van Zuidoost-Nederland. Het organiseren van goede randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, ruimte, arbeidsmarkt en technisch opgeleiden is, zoals eerder aangegeven, heel belangrijk voor de verwezenlijking van de ambities.

4.1 Evenwichtige portfolio van excellente product-markt-technologieclusters

Om in de internationale kenniseconomie competitief voordeel te behalen en/of te behouden dient de regio Zuidoost-Nederland de nadruk te leggen op de sectoren en kennisgebieden waar de overgang van kennis naar kunde naar kassa sneller en beter verloopt dan in andere regio's. Keuzes moeten worden gemaakt in het besef dat je heel goed moet zijn om op wereldmarktschaal concurrentievoordeel te behalen en/of te behouden. Op het gebied van high tech systemen, apparaten en materialen heeft Zuidoost-Nederland reeds een stevige basis gelegd. Medische technologie en life sciences en ook food/nutrition bieden Zuidoost-Nederland vooral perspectief. Hier moet de regio nog flink aan de weg timmeren.

Focusgebieden zijn specifiek. Ze hebben zowel een oriëntatie op technologie als op een concreet aanbod van producten/diensten en vragen vanuit de markt of de maatschappij. In die zin kan worden gesproken over waardeketens in de vorm van product-markt-technologie (PMT) combinaties. Onder de drie kennisassen, kennisindustrie, medische technologie en life sciences en food/nutrition, die als rode draad door de regio lopen, zijn specifieke PMT-combinaties te hangen waar omheen zich clusters van bedrijven en kennisinstellingen organiseren. Hierbij is het van belang zowel in te zetten op bewezen sterkten als op kansrijke nieuwe technologische kerncompetenties, die vooral op de raakpunten van de drie onderscheiden kennisassen tot ontwikkeling kunnen komen.

Op het fundament van de drie kennisassen van Zuidoost-Nederland kunnen zich op specifieke combinaties van product-markt-technologie clusters vormen

Van kennis naar kunde naar kassa verwijst naar de waardeketen die technologieontwikkeling en innovatie doorloopt en de verschillende partijen die daarbij een rol spelen. Bij kennis(ontwikkeling) zijn dat vooral de universiteiten en overige fundamentele researchinstellingen en de, overwegend grotere, bedrijven die zich daarmee bezighouden. Bij kunde (toepassing van kennis) komt de top van het MKB meer om de hoek kijken. Om de slag naar toepassing te maken is toepassingsgericht onderzoek van publieke kennisinstellingen, waaronder het HBO en een veelheid van ingenieursbureau's, gewenst. Bij kassa gaat het enerzijds om het op de markt brengen en zo goed mogelijk benutten van commerciële kansen en anderzijds om continue productverbetering. Daaruit kunnen namelijk ook innovatie- en kennisvragen voortkomen.

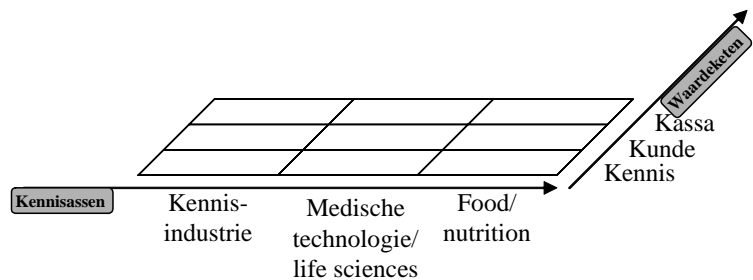
Als verbindend element tussen ontwikkeling en toepassing van kennis dient de bereikbaarheid van die kennis (met een eventuele vertaalslag). Deze dient structureel te worden geregeld. Tegelijkertijd is het wenselijk dat de vraag naar onderzoek vanuit het bedrijfsleven wordt gebundeld. Ook gezamenlijke researchprojecten vragen om orkestratie, bijvoorbeeld door een kenniscentrum met hoogopgeleide en ervaren medewerkers. Het grote voorbeeld bij de automotive cluster is het ATC (automotive technology center).

Bij de overgang van kunde naar kassa, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor het MKB, spelen LIOF en BOM, in samenwerking met Syntens als makelaar en schakelaar en andere spelers als United Brains, een belangrijke rol.

Een bijzondere categorie vormen de technostarters. Het verdient aanbeveling om bij de invulling van elke innovatieketen nadrukkelijk op zoek te gaan naar potentiële starters. Hierin wordt voorzien door twee programma's: Incubator 3+ en Hoogstarters Limburg.

Iedere aanvraag voor de versterking van een of meerdere basiselementen van een kenniscluster dient vergezeld te gaan van de beschrijving van de bestaande kennisinfrastructuur en waar nodig de structurele oplossing voor te zwakke of ontbrekende schakels van die infrastructuur.

Per product-markt-technologie cluster kan gekeken worden hoe de kennisketen is afgedekt

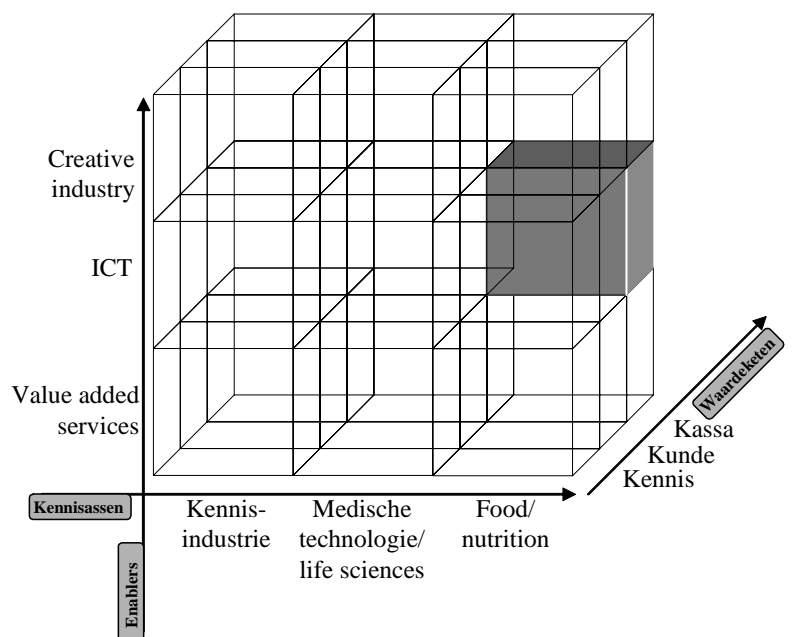
Ondersteunende technologieën (enabling technologies) kunnen een rol spelen bij de waarde toevoeging en waarde creatie. De bedrijvigheid die hiermee - vooral in de latere fasen van de waardeketen - samenhangt biedt ook interessante kansen voor werkgelegenheidsgroei. Er zijn drie van deze zogenaamde enabling technologies waarin de regio Zuidoost-Nederland uitblinkt en die betekenisvol zijn voor bestaande en nog te ontwikkelen product-markt-technologie clusters:

- ICT in brede zin, waartoe ook embedded systems of beeldverwerkingstechnologie gerekend wordt
- Creatieve industrie
- Value added services (waaronder een deel logistiek)

Door op de drie kennisassen in te zetten op deze enablers kan het potentieel van de regio worden versterkt. Dit betekent dat een op zichzelf staande benadering van enabling technologies niet aan de orde is.

DE TECH(NOLOGIE)KUBUS

Focus kan worden bepaald door keuzen voor excellente product-markt-technologie clusters expliciet te plaatsen binnen rijen en kolommen van bijgaand schema

Focus alleen is niet voldoende. Het is ook zaak massa te realiseren. Uit onderzoek blijkt het belang van een kritische massa van publieke R&D en hoogwaardige bedrijvigheid als randvoorwaarden voor

succesvolle kennisregio's. De gehele waardeketen moet zoveel trekkracht hebben dat zowel op Europese als op wereldschaal een toonaangevende rol gespeeld kan worden.

Kritische massa kan op korte termijn worden verkregen door het vormen van technologische topinstituten (TTI's). Bovendien kan er worden gestreefd naar samenhang, samenwerking en synergie binnen de kennisdriehoek Eindhoven-Leuven-Aken en complementariteit met kennisclusters rond Wageningen (food) en Nijmegen (health). Op een aantal kennisgebieden vormt samenwerking met kennisinstellingen, zoals bijvoorbeeld met Wageningen UR op het gebied van food/nutrition, een meer dan harde randvoorwaarde voor succes.

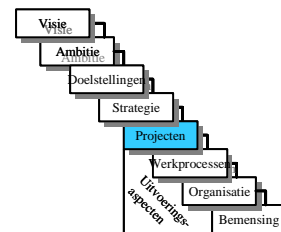
Door zowel private als publieke partijen in de regio zijn al concrete en succesvolle stappen gezet in de richting van meer massa, waarbij de publieke kennisinfrastructuur een belangrijk aandachtspunt is. Het Holst-centrum, het Automotive Technology Centre (ATC), de komst van TNO Automotive naar Eindhoven, het Embedded Systems Institute en het Dutch Polymer Institute zijn voorbeelden van projecten waarin zowel ondernemingen als lokale, regionale en nationale overheden hebben geïnvesteerd. Maar er is meer nodig om internationaal toonaangevend te zijn.

4.2 Innovatiekracht scheppen door open netwerken en ondernemerschap

Vernieuwing komt steeds vaker tot stand op het kruispunt van disciplines. De grenzen tussen fundamenteel onderzoek en toegepaste research vervagen. Er is niet langer sprake van een lineair proces. Het kenmerk van deze vorm van vernieuwing is juist dat partijen elkaar over en weer bevruchten. De vraagzijde van de markt (de kennisgebruikers) vormt steeds meer een bron voor vernieuwing. Innovatie wordt daardoor in toenemende mate consument- en maatschappelijk gedreven. De kunst is om veel gericht in te steken op kennisontwikkeling en -benutting vanuit vraagontwikkelingen in markt en maatschappij.

Vanwege het onvoorspelbare karakter van innovatie kunnen de daarvoor noodzakelijke disciplines moeilijk binnen een bedrijf of verband bijeengebracht en gehouden worden. Bovendien zijn bedrijven zich vanwege de harde internationale concurrentie meer op de kern van hun bedrijfsactiviteiten gaan toeleggen. Als gevolg van bezuinigingen bij de overheid zijn ook kennisinstituten noodgedwongen teruggevallen op hun oorspronkelijke onderzoekstaak. Kennisontwikkeling en fundamentele research kennen meer dynamiek als ze voortkomen uit een oriëntatie op toepassing (kunde) en vermarkting (kassa).

De verbindende schakel is hier de ondernemer. Hij brengt de noodzakelijke interactie tussen disciplines tot stand. Innovatie heeft overigens niet alleen betrekking op technische of technologische vakdisciplines, maar bijvoorbeeld ook op organisatievormen en sociale systemen, structuren, processen en culturen.

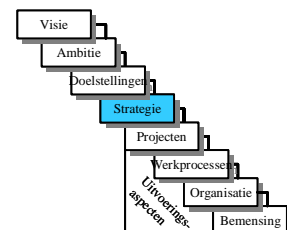
5. PROJECTEN

De hiervoor uitgewerkte strategie bakent de activiteiten af die door de Regiegroep worden ondernomen om de innovatiepositie van Zuidoost-Nederland te verbeteren. Bij de selectie van projecten gaat het in essentie om drie zaken:

- **Aansluiting bij regionale competenties.** Stimuleringsactiviteiten richten zich op relevante product-markt-technologie clusters, die beschikken over voldoende kritische massa en ontwikkelkracht. In de praktijk betekent dat: aansluiting bij de drie kennisassen en de drie ondersteunende (enabling) technologieën (X en Y-as van de Techkubus)
- **Creatie van complete waardeketens.** Stimuleringsactiviteiten hebben betrekking op de creatie van complete waardeketens van kennis, kunde, kassa. Het gaat hierbij volgende de Regiegroep nadrukkelijk om langere waardeketens dan de traditionele businessketens, omdat kennisontwikkeling als onmisbaar onderdeel van de waardeketen inbegrepen is (Z-as van de Techkubus).
- **Kansen grijpen.** Wanneer zich een unieke kans of onmiskenbare mogelijkheid voordoet, die een gerichte investering rechtvaardigt, dan dient er snel en adequaat te worden gereageerd. Kansen en mogelijkheden zijn louter per cluster aan te geven. Meestal kunnen ze worden getraceerd op kruispunten van de X-, Y- en Z-as. Het gaat dan bijvoorbeeld om een aanwijsbare trend binnen een technologieveld, om een ander type onderzoek, of het voorgenomen besluit tot vernieuwing van een testfaciliteit van een onderzoeksinstituut. Een goede timing is essentieel. De levenscyclus van een vinding is immers niet eindeloos.

Dynamische benadering

Door de ontwikkelingen op de drie kennisassen nauwgezet te volgen kan tijdig worden geanticipeerd op mogelijke kansen. Bestaande programma's dienen voortdurend te worden getoetst aan deze steeds weer veranderende context. Een dergelijke dynamische benadering zal in de loop der tijd voortdurend veranderende inzichten en aanknopingspunten opleveren voor het stimuleren van zich onderscheidende product-markt-technologie clusters in Zuidoost-Nederland.

6. RANDVOORWAARDEN

De innovatiekracht van de regio wordt mede bepaald door de wijze waarop wordt voldaan aan de randvoorwaarden. We hebben het dan met name over het optimaliseren van basisvoorzieningen en aansluitingen en aan alle mogelijke vormen van samenwerking.

6.1 Realiseren van basisvoorzieningen en aansluitingen op (internationale) netwerken

De kenniseconomie is vergaand aan het internationaliseren. Wil Zuidoost-Nederland zich als topregio op het gebied van innovatie onderscheiden, dan is ten minste een Europese oriëntatie vereist. In de kennisdriehoek Eindhoven-Leuven-Aken wordt reeds met partners direct over de landsgrens samengewerkt. Grensoverschrijdende verbindingen zijn hiervoor van groot belang. Hetzelfde geldt voor de verder weg liggende Europese en mondiale kenniscentra en -markten. Bij verbindingen moet gedacht worden aan drie typen infrastructuur:

- fysieke infrastructuur (HSL, vliegverbindingen, snelwegen)
- ICT-infrastructuur (breedband)
- kennisinfrastructuur (onderzoeknetwerken, arbeidsmarkt voor talentvolle onderzoekers en kenniswerkers)

Behalve een hoogwaardige infrastructuur zijn de volgende flankerende beleidsterreinen belangrijke succesfactoren: ruimte, mobiliteit (aansluiting), leefklimaat en arbeidsmarkt (kenniswerkers).

Een belangrijke taak voor de Regiegroep is: het maken van een inventarisatie van knelpunten voor onder meer de noodzakelijke aansluiting op internationale netwerken (infrastructuur, ICT, etc.). Afhankelijk van de urgentie kan de Regiegroep er zelf voor kiezen om geld te steken in het realiseren van bepaalde basisvoorzieningen of -aansluitingen.

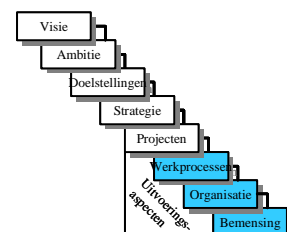
6.2 Krachtenbundeling ten behoeve van beïnvloeding en bovenregionale samenwerking

Een belangrijk aandachtspunt is de noodzakelijke opschaling van activiteiten. De inzet van betrokken partijen is nu versnipperd over een groot aantal initiatieven met een beperkte schaalgrootte. Het initiëren van aansprekende projecten van voldoende schaalgrootte en de daaruit voortvloeiende noodzaak om netwerken in Zuidoost-Nederland onderscheidend te versterken is de centrale opgave van de Regiegroep. Bestuurlijke grenzen en landsgrenzen mogen het realiseren van de ambitie niet in de weg staan. Integendeel. Vruchtbare samenwerking over de grenzen heen moet juist leiden tot synergie. Een volgende stap zou dan kunnen zijn: de positionering van Eindhoven-Leuven-Aken als unieke grensoverschrijdende kennisregio.

Handvatten voor krachtenbundeling zijn:

- Combinatie van competenties en inspanningen van publieke en private partijen
- Samenwerking op basis van subsidiariteit
- *Big wins* in Zuidoost-Nederland centraal stellen en niet de *little losses* in afzonderlijke regio's
- Erkennen dat provincies en regionale overheden al veel ondernemen en financieren
- Het totaal van de inspanningen is belangrijker dan het beschikbaar komen van middelen

Het is zaak dat er nu gericht wordt gewerkt aan bundeling en afstemming van publiek-private geldstromen, internationale samenwerking in de kennisdriehoek Eindhoven-Leuven-Aken en aan gezamenlijke lobby, communicatie en publiciteitscampagnes.

7. UITVOERING

Intenties en ambities klinken vaak mooi, maar ze komen pas tot hun recht als ze daadwerkelijk worden gerealiseerd. De uitvoering is daarom zeker zo belangrijk als alle mooie plannen makerij. De Regiegroep is mede in het leven geroepen om op dit punt de regie te voeren.

De Regiegroep zorgt voor:

- samenhang
- bundeling van krachten en initiatieven
- het stellen van prioriteiten bij de verdeling van financiën.

De Regiegroep koerst op resultaat en wil daarbij de rol vervullen van aanjager, katalysator en verbinder. Het doel is: realisatie van een sterke toptechnologische regio. De resultaten zullen worden afgezet tegen de in hoofdstuk 4 benoemde veertien karakteristieken van de toptechnologie regio.

De Regiegroep is geen bestuurlijk lichaam, stelt zich niet in de plaats van partijen en claimt daarom geen bevoegdheden. De Regiegroep komt met een zekere regelmaat bijeen, maar niet te vaak. Vanuit de rol van aanjager wil de Regiegroep partijen stimuleren actie te ondernemen, besluiten te nemen en te participeren. Zij moeten het eigenlijke werk doen en zullen dat ook doen. De Regiegroep verwacht dat verschillende partijen vanuit hun eigen kracht en verantwoordelijkheid invulling geven aan de toptechnologische regio.

De Regiegroep geeft richting, brengt samenhang aan en draagt zorg voor een evenwichtige prioriteitenstelling. Daarbij zal zorgvuldig worden omgegaan met conflicterende belangen. De Regiegroep richt zich op versterking van wat sterk is en op optimale inzet van alle partijen die kunnen bijdragen aan de geformuleerde doelen. Bij innovatie gaat het vooral om het samenbrengen van verschillende kennisbronnen en om samenwerking van partijen. De Regiegroep wil nieuwe verbanden stimuleren en partijen uitdagen om originele combinaties te vormen, ook over grenzen heen.

De Regiegroep gaat daarbij uit van de volgende strategie:

1. Gericht investeren in de innovatiepositie van Zuidoost-Nederland
 - Evenwichtige portfolio van excellente product-mark-technologie clusters
 - Innovatiekracht scheppen door middel van open netwerken en ondernemerschap
2. Voldoen aan randvoorwaarden
 - Realiseren van basisvoorzieningen en aansluiting op (internationale) netwerken die van belang zijn voor het bereiken en handhaven van een toptechnologie positie
 - Krachtenbundeling ten behoeve van beïnvloeding en bovenregionale samenwerking

De Regiegroep verzamelt met anderen de middelen om de gestelde doelen te realiseren. Daarvoor is samenwerking met en inspanning van veel partijen nodig. Draagvlakverbreding binnen de Triple helix is daarom het leidende beginsel, zonder af te geraken van de gekozen focus. De Regiegroep stelt zich ten doel de samenwerking met partijen vlak over de grens te intensiveren en te zoeken naar nog hechtere samenwerking met overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen vlak over de grens in België en Duitsland.

Cruciaal is dat het organiserend vermogen van de regio optimaal tot zijn recht komt en de verschillende actoren gezamenlijk over voldoende draagkracht en slagvaardigheid beschikken. Omdat binnen de Regiegroep niet alle actoren vertegenwoordigd kunnen zijn, is het belangrijk dat

de leden van de Regiegroep een goede antenne hebben voor wat binnen de regio aan belangwekkende initiatieven aanwezig is.

Hiervoor is een krachtige interactieve dialoog nodig. Wil Zuidoost-Nederland zich met succes internationaal manifesteren als een Region of Excellence, dan moet ook de communicatie goed zijn.

De Regiegroep is primair een instelling van de regio. Het ministerie van EZ vervult de rol van technisch voorzitter.

De communicatieve taken en verantwoordelijkheden van de Regiegroep zelf worden nog nader uitgewerkt en toebedeeld. Met het oog op de regisserende en aanjagende functie van de Regiegroep wordt hier groot belang aan gehecht.

De drie ontwikkelingsmaatschappijen in Zuidoost-Nederland treden op als initiator en (desgewenst) projectmanager waarbij zij de feitelijke uitvoering van inhoudelijke werkzaamheden overlaten aan de partijen die direct betrokken zijn bij clusters en kennisdossiers. De uitvoering door de ontwikkelingsmaatschappijen betreft het (administratief) organiseren en begeleiden van projecten en het verantwoorden en communiceren over voortgang en resultaten.

BIJLAGEN

Leden van de Regiegroep TTR-ZON

College van Gedeputeerde Staten Limburg
drs. M.J.A. Eurlings

Voorzitter directie Philips Electronics Nederland BV
drs. H.J.G. Hendriks

Vonderen Groep
ir. M.H. Hendrikse

College van Gedeputeerde Staten Noord-Brabant
O. Hoes

SBE Piping Machine- en Apparatenbouw BV
J. Lamkin

Technische Universiteit Eindhoven
A.H. Lundqvist

Universiteit Maastricht
dr. Ir. J.M.M. Ritzen

Voorzitter samenwerkingsverband Regio Eindhoven /
burgemeester van de gemeente Eindhoven
drs. A.B. Sakkers

Directeur DSM Limburg BV
mr. J.J. Fransen van de Putte

Voorzitter van de Regiegroep is mr. E.J. de Vries, plv. directeur-generaal van het directoraat-generaal Ondernemen & Innovatie. De directies van de ontwikkelingsmaatschappijen (Jorritsma, Smeekens, Burks a.i.) zijn assessor.

Leden van de voorbereidingsgroep

NV Industriebank LIOF
ing. H.C. Burks

N.V. Brabantse Ontwikkelings Maatschappij
J.A. Jorritsma
Drs. E. van Oorschot

Provincie Limburg
drs. M. A. D. van Nieuwpoort

Economische Ontwikkelingsmaatschappij Regio Eindhoven (REDE)
ir. J.A.P.M. Smeekens

Provincie Noord-Brabant
drs. W.W.M. Wagenmans

Voorzitter van de voorbereidingsgroep is drs. I. Carsouw-Huizing van het directoraat-generaal Ondernemen & Innovatie en secretaris is drs. G.J.W. van der Wal (NV BOM). Voor het opstellen van de innovatieagenda is de voorbereidingsgroep bijgestaan door drs. E. van Leest (B&A Groep/Samenwerkingsverband Regio Eindhoven).